

Elina Sojonen

17.11.2020

Dnro 001/81/2020

Eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

Asiantuntijakuuleminen keskiviikkona 18.11.2020 klo 11.30

HE 204/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 5 luvun väliaikaisesta muuttamisesta

Akava lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

Akava kannattaa esitettyä muutosta, jossa ehdotetaan muutettavaksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia väliaikaisesti siten, että työvoimakoulutuksena voitaisiin hankkia nykyisen lisäksi korkeakoulututkintoon johtavia opintoja laissa määritellyin edellytyksin.

Panostukset koulutukseen ja osaamiseen tukevat talouden ja työllisyyden nousua. Nyt on erityisen perusteltua tukea jatkuvaa oppimista ja osaamisen päivittämistä. Akava katsoo, että työttömyyden aikainen opiskelu tulee nähdä uudistumisen mahdollisuutena, johon tulee mahdollisuuksien rajaamisen sijaan kannustaa. Esitetyt muutokset lakiin lisäävät koronakriisin seurauksena työttömäksi jääneiden kouluttautumismahdollisuuksia ja työllistymistä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan valtionosuusrahoitteisen työvoimakoulutuksen järjestämismuoto on kattanut vain toisen asteen ammatillisen koulutuksen, eikä korkea-asteen tutkintoon johtavia opintoja. Tämä siitäkin huolimatta, että pulaa korkeakoulutetusta työvoimasta oli jo ennen pandemiaa. Työvoimakoulutusta on syytä hyödyntää täysimääräisesti osaamisen kehittämiseksi ja tunnistettuihin osaamistarpeisiin vastaamiseksi. Työvoimakoulutustarjontaa on mahdollista suunnata työelämän tarpeita vastaavasti.

Työn murros on nostanut osaamisvaatimuksia niin, että yhä useammassa tehtävässä edellytetään korkea-asteen koulutusta. Ennakointitieto korostaa asiantuntija- ja johtamistyön lisääntyvää työvoimatarvetta v. 2035 mennessä.

Yhä useammalla on tarve muuntaa korkeakoulututkintoa toiselle alalle työttömyyden uhatessa ja työttömäksi jäädessä. Laajempia opiskelumahdollisuuksia tarvitsevat henkilöt, joiden opinnot ovat jääneet kesken korkea-asteella, jotka haluavat nostaa saman alan koulutustasoaan nykyisestä tai joilla on jo korkea-asteen tutkinto, joka ei auta työllistymään.

Akava katsoo, että kasvavan korkeakoulutettuun työvoimaan kohdistuvan kysynnän vuoksi lakimuutoksen tulisi olla määräaikaisen sijasta pysyvä. Esitetty voimassaoloaika on lyhyt ottaen huomioon myös sen, että muutos edellyttää kuitenkin rakenteiden luomista korkeakoulujen ja työvoimaviranomaisten välille. Mikäli määräaikaisuudesta pidetään kiinni, tulisi esitetyn väliaikaisen voimassaolon jälkeen tehdä arviointi, jonka perusteella muutoksen hyötyjä tarkastellaan ja arvioidaan lakimuutoksen pysyvää käyttöönottoa.

Opiskelijavalintojen prosessien laadukkuus ja läpinäkyvyys tarvitsee yhtenevät käytännöt hakijan, viranomaisten, työnantajan ja koulutuksen järjestäjän kannalta. Tällä hetkellä korkeakoulujen opiskelijavalintoja tapahtuu tutkintoon johtavaan koulutukseen montaa reittiä pitkin: perusvalintojen kautta, avoimen reittiä pitkin, työvoimaviranomaisten ja tilauskoulutuksessa työnantajan kautta. Korkeakouluilla on autonomia päättää opiskelijavalinnoista, mutta on varmistettava, ettei valintatapojen moninaisuus tee valinnoista sekavaa tai ettei läpinäkyvyys kärsi.

Esitetyt rajoitukset kesken jääneen tutkinnon suorittamiseksi loppuun työvoimakoulutuksena ovat liian tiukat ja epäjohtonmukaiset. Eri tasoisia tutkintoja ja samalla työttömiä tulee kohdella yhtenäisesti. Monimutkaiset reunaehdot vaikeuttavat myös opiskelun mahdollisuudesta viestimistä kohderyhmälle. Lisäksi on mahdollistettava yksilölliset valinnat, sillä alasta riippuen voi olla hyvin yksilöllistä, millainen kokonaisuus auttaa parhaiten työllistymistä.

Lausunnon pääkohdat:

- Akava kannattaa esitettyä muutosta: panostukset koulutukseen ja osaamiseen tukevat talouden ja työllisyyden nousua koronakriisistä.
- Korkeakoulutettuun työvoimaan kasvavan tarpeen vuoksi lakimuutoksen tulisi olla määräaikaisen sijasta pysyvä.
- Opiskelijavalintojen prosessien laadun ja läpinäkyvyyden takaaminen tarvitsee yhtenevät käytännöt ja ohjeistukset.
- Esitetyt rajoitukset kesken jääneen tutkinnon suorittamiseksi loppuun työvoimakoulutuksena ovat liian tiukat ja epäjohtonmukaiset.
- Eri tasoisia tutkintoja tulee kohdella yhtenäisesti.

Akava ry:n puolesta

Elina Sojonen
johtava asiantuntija